

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

હરિ સિંહ

વિરુદ્ધ

યુ. પી. રાજ્ય

જૂન ૧૬, ૨૦૦૬

[અરિજીત પસાયત અને અલ્ટમાસ કબીર, જે. જે.]

ભારતનું બંધારણ, ૧૯૫૦-આર્ટીકલ ૩૨-એફ. આઈ. આર. પર
પોલીસ દ્વારા કાર્યવાહી કરવામાં આવી નથી-ફરિયાદી દ્વારા લેખિત અરજી જેમાં સી.
બી. આઈ. દ્વારા તપાસ કરવાના નિર્દેશની માંગ કરવામાં આવી છે-જેની

જાળવણી-હાથ ધરવામાં આવી:જાળવણીપાત્ર નથી-૬૬ પ્રક્રિયા સંહિતા,
૧૯૭૩-કલમ ૧૮૦,૨૦૦,૨૦૩.

અરજદારે આ અદાલત સમક્ષ આર્ટીકલ ૩૨ હેઠળ રિટ પિટિશન દાખલ કરી હતી, જેમાં કેટલાક પ્રભાવશાળી લોકોના દબાણને કારણે પોલીસે તેમના દ્વારા નોંધાયેલી એફ. આઈ. આર. પર કોઈ કાર્યવાહી ન કરી હોવાના આધારે તેમના પુત્રની હત્યાની સી. બી. આઈ. દ્વારા તપાસ કરવાના નિર્દેશની માંગ કરવામાં આવી હતી.

રિટ પિટિશન ફગાવી, કોર્ટે

ઠેરવ્યુ૧.૧.જ્યારે માહિતી પોલીસ સમક્ષ મૂકવામાં આવે છે, પરંતુ તે વતી કોઈ કાર્યવાહી કરવામાં આવતી નથી, ત્યારે ફરિયાદી ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩ની કલમ ૨૦૦ સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૧૮૦ હેઠળ ગુનાની નોંધ લેવા માટે અધિકારક્ષેત્ર ધરાવતા મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ ફરિયાદ કરી શકે છે અને મેજિસ્ટ્રેટે સંહિતાના પ્રકરણ **XV**માં આપેલી ફરિયાદની તપાસ કરવી જરૂરી છે.જો મેજિસ્ટ્રેટને પુરાવા નોંધ્યા પછી પ્રથમ દૃષ્ટિએ કેસ મળે છે, તો આરોપીને પ્રક્રિયા જારી કરવાને બદલે, તેને સંહિતાના પ્રકરણ **XII** હેઠળ ગુનાની તપાસ કરવા અને

અહેવાલ રજૂ કરવા માટે સંબંધિત પોલીસને નિર્દેશ આપવાનો અધિકાર છે.જો તેને લાગે કે ફરિયાદ આગળની કાર્યવાહી કરવા માટે કોઈ ગુનાનો ખુલાસો કરતી નથી, તો તે સંહિતાની કલમ ૨૦૩ હેઠળ ફરિયાદને રદ કરવાની સત્તા ધરાવે છે.જો તેને લાગે કે નોંધાયેલી ફરિયાદ/પુરાવા પ્રથમ દષ્ટિએ ગુનો જાહેર કરે છે, તો તેને ગુનાની નોંધ લેવાની સત્તા છે અને તે આરોપીને પ્રક્રિયા જારી કરશે.આમ હોવાથી, આ અરજી પર વિચાર કરવો જોઈએ નહીં.[૬૧-એચ; ૬૨-એ-સી]

ઓલ ઇન્ડિયા ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ મેડિકલ સાયન્સિસ એમ્પ્લોઈઝ યુનિયન (રજિસ્ટર્ડ) તેના પ્રમુખ વિરુદ્ધ ભારત સંઘ અને અન્યો દ્વારા, [૧૯૯૬] ૧૧ એસ. સી. સી. ૫૮૨; ગંગાધર જનાર્દન મહાત્રે વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, [૨૦૦૪] ૭ એસ. સી. સી. ૭૬૮ અને મીનૂ કુમારી અને અન્ય વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય અને અન્યો [૨૦૦૬] ૪ એસ. સી. સી. ૩૫૯ પર આધાર રાખ્યો હતો.

૧.૨.તે અરજદારનો કેસ છે કે તેને કેટલીક વ્યક્તિઓ દ્વારા સતત ધમકી આપવામાં આવી રહી છે અને તેનો જીવ અને સંપત્તિ જોખમમાં છે.જો તે કોઈ સુરક્ષા માંગે છે, તો તે સંબંધિત પોલીસ અધિકારીઓની ફરજ છે કે તેઓ કાયદા અનુસાર સંજોગોમાં જરૂરી હોય તેવી સુરક્ષા પૂરી પાડે.[૬૨-ઈ]

ક્રિમિનલ ઓરિજિનલ જ્યુરીસ્ટિક્શન:લેખિત અરજી (ફોજદારી) નંબર
૧૪૦/૨૦૦૬.

(ભારતના બંધારણની આર્ટીકલ ૩૨ હેઠળ.)

અપીલકર્તા માટે પરમાનંદ કટારા, મંજીત ચાવલા, કુસુમ લતા શર્મા
અને અલબેલ ભાટી.

કોર્ટનો ચુકાદો આના દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

અરિજીત પાસાયત, જે: આ અરજી ભારતના બંધારણ, ૧૯૫૦
(ટૂંકમાં 'બંધારણ') ની આર્ટીકલ ૩૨ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવી હતી, જે
અરજદારના પુત્ર યશવીર સિંહની હત્યાની સેન્ટ્રલ બ્યુરો ઓફ ઇન્વેસ્ટિગેશન (ટૂંકમાં
'સીબીઆઈ') દ્વારા તપાસ કરવાના નિર્દેશ માટે છે.આરોપ એ છે કે જોકે પ્રથમ
માહિતી અહેવાલ (ટૂંકમાં 'એફ. આઈ. આર.') પોલીસમાં દાખલ કરવામાં આવ્યો
છે, જેમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે યશવીર સિંહની હત્યા કરવામાં આવી છે અને તેણે
આત્મહત્યા કરી નથી, કેટલાક પ્રભાવશાળી લોકોના દબાણને કારણે પોલીસે કોઈ
સકારાત્મક પગલાં લીધાં નથી, અને તેનાથી વિપરીત અરજદારને અમુક વ્યક્તિઓ

દ્વારા હેરાન કરવામાં આવે છે અને ધમકી આપવામાં આવે છે.અરજીમાં જણાવ્યા મુજબ, યશવીર સિંહને ઉત્તર પ્રદેશના ગોરખપુરના એડિશનલ કમિશનર તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા અને ૧૯મી જાન્યુઆરી, ૨૦૦૬ના રોજ તેમના સત્તાવાર નિવાસસ્થાને મૃત હાલતમાં મળી આવ્યા હતા.અરજદારે ફરિયાદ કરી હતી કે પોલીસ અધિકારીઓ કેટલાક સંબંધીઓ-ખાસ કરીને મૃતકના સાસરિયાઓ- યશવીર સિંહ સાથે મળીને તેને આત્મહત્યાના કેસ તરીકે રજૂ કરી રહ્યા છે.એવું કહેવામાં આવે છે કે અરજદારે વિવિધ સત્તામંડળોને ઘણી રજૂઆતો કરી છે, પરંતુ તેનો કોઈ ફાયદો થયો નથી.એવું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું છે કે પોલીસ અધિક્ષકે અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલા આરોપોને ધ્યાનમાં રાખીને સંબંધિત પોલીસ સ્ટેશનના પ્રભારી અધિકારીને આ મામલાની તપાસ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.પરંતુ તે અરજદારની ફરિયાદ છે કે કેટલાક પ્રભાવશાળી લોકો દ્વારા કરવામાં આવેલા દબાણના આધારે કોઈ કાર્યવાહી કરવામાં આવી નથી, જેઓ મૃતકના સંબંધી હોવા છતાં તેમના વિરોધી હતા.સારમાં ફરિયાદ એ છે કે અરજદાર દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા પ્રથમ માહિતી અહેવાલ પર કોઈ કાર્યવાહી કરવામાં આવી રહી નથી.

ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૭૩ (ટૂંકમાં 'કોડ') નો પ્રકરણ XII
"પોલીસને માહિતી અને તપાસ કરવાની તેમની સત્તાઓ" સાથે સંબંધિત છે.કલમ
૧૫૪ નીચે પ્રમાણે વાંચે છે:

ઓળખી શકાય તેવા કિસ્સાઓમાં માહિતી.(૧) ગુનાહિત ગુનાને
લગતી દરેક માહિતી, જો પોલીસ સ્ટેશનના પ્રભારી અધિકારીને
મૌખિક રીતે આપવામાં આવે, તો તે તેના દ્વારા અથવા તેના નિર્દેશ
હેઠળ લેખિત કરવામાં આવશે, અને તે માહિતી આપનારને વાંચવામાં
આવશે; અને આવી દરેક માહિતી, પછી ભલે તે લેખિતમાં આપવામાં
આવે અથવા અગાઉ જણાવ્યા મુજબ લેખિતમાં ઘટાડવામાં આવે,
તેના પર તે વ્યક્તિ દ્વારા હસ્તાક્ષર કરવામાં આવશે, અને તેનો સાર
રાજ્ય સરકાર આ માટે સૂચવે તે રીતે આવા અધિકારી દ્વારા રાખવાના
પુસ્તકમાં દાખલ કરવામાં આવશે.

(૨) પેટા-કલમ (૧) હેઠળ નોંધાયેલી માહિતીની એક નકલ માહિતી
આપનારને તરત જ વિના મૂલ્યે આપવામાં આવશે.

(૩) પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત માહિતી નોંધવાના પોલીસ સ્ટેશનના પ્રભારી અધિકારીના ઇનકારથી વ્યથિત કોઈ પણ વ્યક્તિ, આવી માહિતીનો સાર લેખિતમાં અને ટપાલ દ્વારા સંબંધિત પોલીસ અધિક્ષકને મોકલી શકે છે, જેમને જો સંતોષ થાય કે આવી માહિતી સંજોય ગુનાની વાત જાહેર કરે છે, તો તેઓ કાં તો જાતે જ કેસની તપાસ કરશે અથવા આ સંહિતા દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલી રીતે તેમના ગૌણ કોઈ પોલીસ અધિકારી દ્વારા તપાસ કરવાનો નિર્દેશ આપશે અને આવા અધિકારીને તે ગુનાના સંબંધમાં પોલીસ સ્ટેશનના પ્રભારી અધિકારીની તમામ સત્તાઓ હશે.

કલમ ૧૫૬ "પોલીસ અધિકારીની સંજોય કેસોની તપાસ કરવાની સત્તા" સાથે સંબંધિત છે અને તે નીચે મુજબ વાંચે છે:

(૧) પોલીસ સ્ટેશનનો હવાલો ધરાવતો કોઈપણ અધિકારી, મેજિસ્ટ્રેટના આદેશ વિના, કોઈ પણ સંજોય કેસની તપાસ કરી શકે છે, જે આવા સ્ટેશનની મર્યાદામાં સ્થાનિક વિસ્તાર પર અધિકારક્ષેત્ર ધરાવતી અદાલતને પ્રકરણ XIII ની જોગવાઈઓ હેઠળ તપાસ કરવાની અથવા પ્રયાસ કરવાની સત્તા હશે.

(૨) આવા કોઈ પણ કેસમાં પોલીસ અધિકારીની કોઈ પણ કાર્યવાહી પર કોઈ પણ તબક્કે આ આધાર પર સવાલ ઉઠાવવામાં આવશે નહીં કે આ કેસ એવો હતો કે જેની તપાસ કરવા માટે આવા અધિકારીને આ કલમ હેઠળ સત્તા આપવામાં આવી ન હતી.

(૩) કલમ ૧૯૦ હેઠળ સશક્ત કોઈપણ મેજિસ્ટ્રેટ ઉપરોક્ત તપાસનો આદેશ આપી શકે છે.

જ્યારે માહિતી પોલીસ સમક્ષ મૂકવામાં આવે છે, પરંતુ તે વતી કોઈ કાર્યવાહી કરવામાં આવતી નથી, ત્યારે ફરિયાદકર્તા સંહિતાની કલમ ૨૦૦ સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૧૯૦ હેઠળ ગુનાની નોંધ લેવા માટે અધિકારક્ષેત્ર ધરાવતા મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ ફરિયાદ કરી શકે છે અને મેજિસ્ટ્રેટ સંહિતાના પ્રકરણ XV માં આપેલી ફરિયાદની તપાસ કરવી જરૂરી છે. જો મેજિસ્ટ્રેટને પુરાવા નોંધ્યા પછી પ્રથમ દૃષ્ટિએ કેસ મળે છે, તો આરોપીને પ્રક્રિયા જારી કરવાને બદલે, તેને સંહિતાના પ્રકરણ XII હેઠળ ગુનાની તપાસ કરવા અને અહેવાલ રજૂ કરવા માટે સંબંધિત પોલીસને નિર્દેશ આપવાનો અધિકાર છે. જો તેને લાગે કે ફરિયાદ આગળની કાર્યવાહી કરવા માટે કોઈ ગુનાનો ખુલાસો કરતી નથી, તો તે સંહિતાની કલમ ૨૦૩

હેઠળ ફરિયાદને રદ કરવાની સત્તા ધરાવે છે.જો તેને લાગે કે નોંધાયેલી ફરિયાદ/પુરાવા પ્રથમ દષ્ટિએ ગુનો જાહેર કરે છે, તો તેને ગુનાની નોંધ લેવાની સત્તા છે અને તે આરોપીને પ્રક્રિયા જારી કરશે.આ પાસાઓ આ અદાલત દ્વારા ઓલ ઇન્ડિયા ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ મેડિકલ સાયન્સિસ એમ્પ્લોઈઝ યુનિયન (રેગ) માં તેના પ્રમુખ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્યો [(૧૯૯૬) ૧૧ એસસીસી ૫૮૨] દ્વારા પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યા છે.એવું ખાસ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે આવા કિસ્સાઓમાં રિટ પિટિશનને ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ નહીં.

ઉપરોક્ત સ્થિતિ તાજેતરમાં ફરીથી ગંગાધર જનાર્દન મહાત્રે વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય [૨૦૦૪] ૭ એસ. સી. સી. ૭૬૮ અને મીનૂ કુમારી અને અન્ય વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય અને અન્ય [૨૦૦૬] ૪ એસ. સી. સી. ૩૫૯ માં પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી.

આમ હોવાથી, આ અરજી પર વિચાર કરવો જોઈએ નહીં.તે અરજદારનો કેસ છે કે તેને કેટલીક વ્યક્તિઓ દ્વારા સતત ધમકી આપવામાં આવી રહી છે અને તેનો જીવ અને સંપત્તિ જોખમમાં છે.જો તે કોઈ સુરક્ષા માંગે છે, તો તે સંબંધિત પોલીસ અધિકારીઓની ફરજ છે કે તેઓ કાયદા અનુસાર સંજોગોમાં જરૂરી હોય તેવી સુરક્ષા પૂરી પાડે.

તદનુસાર રિટ અરજી રદ કરવામાં આવે છે.

ડી. જી.

રિટ પિટિશન ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.